

06. Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin özyeterlikleri üzerine bir araştırma¹

Seher ÇİÇEK ²

Ahmet ASAR³

Filiz METE⁴

APA:Çiçek, S. & Asar, A. & Mete, F. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin özyeterlikleri üzerine bir araştırma. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (33), 75-89. DOI: 10.29000/rumelide.1279071

Öz

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin özyeterliklerini belirlemek ve bu yeterliklerin çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumunu ortaya koymaktır. Bu amaca uygun olarak araştırma, tarama çalışması şeklinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu, yurt içi ve yurt dışında görev yapan 124 yabancı dil olarak Türkçe öğreticisidir. Araştırmanın verileri “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretmeni Değerlendirme Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırmanın verilerini çözümlemek için SPSS22 paket programında uygun istatistikî analizler kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; YDOT öğreticilerinin genel olarak özyeterliklerini yeterli düzeyde gördükleri belirlenmiştir. Ayrıca YDOT öğreticilerinin kendilerini en çok yeterli gördükleri alan dil ve kültür ilişkisidir. Ancak öğreticilerin kendilerini en az yeterli gördükleri alanlar ise ölçme ve değerlendirme, ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğretim ortamlarını düzenleme ve edebî metin kullanımıdır. Bununla birlikte YDOT öğreticilerinin özyeterliklerinin görev yeri, cinsiyet, mesleki kıdem ve mezun oldukları fakülteye göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; yeni gelişen bir alan olan YDOT öğretiminde, öğretici yeterliklerinin artırılması için öğreticilerin yetiştirildiği kurum programı veya sertifika programlarıyla ilgili standartların oluşturulması şarttır.

Anahtar kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri, özyeterlik

An investigation on self- efficacy of instructors teaching Turkish as a foreign language

Abstract

The aim of the study is to determine self- efficacy levels of instructors teaching Turkish as a foreign language and to reveal the differentiation of self- efficacy levels according to various variables. To this end, the present study adopted survey model. The study group of the research consisted of 124 Turkish as a foreign language teachers working in the country and abroad. The research data were collected through “Turkish as a Foreign Language Teacher Assessment Scale”. The data were analysed

¹ ETİK: Bu makale için Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığınca 26.12.2022 tarihli, 2022/12 sayılı kararlar ve oybirliğiyle etik uygunluk raporu verilmiştir.

² Dr., Türkçe Öğretmeni, Düzce MEB (Düzce, Türkiye), sehertabak123@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1501-2675 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 30.01.2023 kabul tarihi: 20.04.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1279071]

³ Dr., Türkçe Öğretmeni, Düzce MEB (Düzce, Türkiye), asar4267@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1501-2675

⁴ Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü (Ankara, Türkiye), filizmete@hacettepe.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8835-3884

by using SPSS22 statistical package program. The results showed that instructors teaching Turkish as a foreign language considered their self- efficacy sufficient in general. Besides, the field that teachers considered themselves most qualified is language- culture relationship. However, teachers were found to consider themselves least competent in the fields of assessment and evaluation, the organization of assessment and the use of literary texts based on assessment and evaluation results. Furthermore, it was determined that the self- efficacy of teachers did not differ according to their work place, gender, professional seniority and the faculty they graduated. The results showed that, in order to increase the competency level of the instructors in Turkish as a foreign language teaching which is a developing field in Turkey, it is a must to establish standards for the institution or certificate programs where instructors to serve in this field are trained.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, instructors teaching Turkish as a foreign language, self- efficacy

Giriş

Eğitim-öğretimde temel unsurlar öğrenci, öğretmen ve ortamdır. Ancak öğrencilerin öğrenmesine etki eden en önemli faktör, öğretmenin bilgi ve becerisidir (Leigh and Mead, 2005). Öğretmenlik, özel beceriler gerektiren bir uzmanlık mesleğidir. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki öğretmenlerin sahip olması beklenen yeterlikler çok boyutludur. Özellikle YDOT (yabancı dil olarak Türkçe) öğretimi gibi tek ve belli bir programın uygulanmadığı; kurumlar arasında öğretici nitelikleri, öğretim programı, yöntem ve kaynak kullanımının farklılaştığı durumlarda öğreticilerin rolü çok daha önemlidir.

Türkçe, dünyada en çok konuşuru olan beşinci dildir. Bu kadar çok konuşuru olan Türkçenin ana dili olarak öğretiminin yanında yabancı dil olarak öğretilmesi için yapılacak çalışmalar politik ve kültürel olduğu kadar ekonomik açıdan da gereklidir. Nitekim Al-issa'ya (2006) göre artık günümüzde ekonomik başarıyı yakalamak için iç içe geçmiş alanlar olan bilim, teknoloji ve dil öğretiminin etkili bir şekilde planlanması gerekmektedir. Bu yüzden YDOT'un öğretimiyle ilgili çalışmalar daha fazla değer kazanmaktadır.

Eğitim ortamlarının düzenleyicisi olan öğretmenlerin yeterlikleri, öğretim faaliyetlerinin kalitesinde belirleyicidir. Dil öğretimi bilgi aktarımıdır, aynı zamanda beceri öğretimidir. Beceri öğretimi ise uygulama temellidir. Bu nedenle, dil becerilerinin gelişmesi dilin kullanımına bağlı olarak değişiklik gösterecektir. Yurt dışındaki öğrencilerin Türkçeyi kullanım becerisi sınırlı kalacaktır çünkü bir dilin yabancı dil olarak öğretiminde hedef dilin ana dili olarak kullanıldığı yerde öğretimin yapılması öğretim sürecini destekleyip kolaylaştırır (Mete, 2013, s. 189). Ancak YDOT'un kullanımı yurt dışında genellikle okul ve sınıf ortamıyla sınırlı kalacaktır. Bu nedenle yurt dışındaki Türkçe öğreticilerinin rolü yurt içinde Türkçe öğretenlere kıyasla daha zorlayıcı bir hâl almaktadır.

Türkçe eğitimi; dört temel dil becerisinin öğretimini kapsamaktadır. Bu nedenle Türk dili programlarının alanında yer almaktadır. Türkçe Eğitimi gibi Türk Dili ve Edebiyatı programları da Türkçenin öğretilmesiyle ilgili bölümlerdir. Ancak, YDOT yabancı dillerin öğretim programlarındaki öğretim yöntem ve teknikleri gibi konu alanlarıyla da ilişkilidir. Bu durumda, YDOT' un söz konusu programların hepsinden bir bölüm kapsayarak bir kesişme alanı yarattığı ve kendi başına farklı bir alan oluşturduğu söylenebilir. Dolayısıyla farklı bölümlerin kesişme noktalarından meydana gelen bu alanda çalışacak öğreticilerin de farklı eğitim sürecinden geçerek bu alanın ihtiyaçlarını karşılayacak yeterlikte olması gerektirmektedir. Bu yüzden "Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında görev yapacak

öğreticileri yetiştirecek lisans programlarının eksikliği, bu programların hangi fakültelerde, hangi bölümlerin altında açılması gerektiği tartışmaları son 20 yıla damgasını vurmuştur.” (Yıldız ve Tunçel, 2012, s. 564).

Bu konuda uzman öğretmenlerin yetiştirilmesiyle ilgili belirli bir üniversite programının olmayışı alandaki sorunların sebebi olarak görülmektedir. Son dönemlerde yapılan YDOT öğretimi sertifika programları ve bu programların içeriklerindeki farklılıklar da öğretmenlerin niteliğinde değişikliklere neden olmakta ve bu durum öğretim uygulamalarına da yansımaktadır. Nitekim YDOT öğretiminde başarılı bir öğretimin yapılması, öğretmenlerin yeterlikleriyle ve bu öğretmenlerin yetişme ortamlarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu sebeple bu alanda öğretmen yeterliklerini belirlemek ve analiz etmek gerekmektedir. Bu amaçla bu çalışmada aşağıdaki problem ve alt problemlere cevap aranmıştır:

Araştırmanın problem cümlesi:

YDOT öğretmenlerinin özyeterlikleriyle ilgili görüşleri nelerdir?

Alt problemler: YDOT öğretmenlerinin;

1. görev yerine göre özyeterlik puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
2. cinsiyete göre özyeterlik puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
3. mesleki kıdeme göre özyeterlik puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
4. mezun oldukları fakülteye göre özyeterlik puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Yöntem

YDOT öğretmenlerinin özyeterliklerini ve bu yeterliklerin çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumunu belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeline uygun olarak yürütülmüştür. Tarama modeli çalışmalarda, geçmişte olmuş veya şimdi olan bir durum mevcut hâliyle tespit edilir (Karasar, 2012, s. 77). Başka bir deyişle olaylar, kişiler veya nesneler kendi koşulları içinde araştırılarak olduğu biçimde tanımlanır (Karasar, 2018, s. 108).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, yurt içi ve dışında görev yapan 124 yabancı dil olarak Türkçe öğreticisidir. Yurt içindeki öğretmenler devlet üniversitelerinin Türkçe öğretim merkezlerinde, yurt dışındaki öğretmenler ise Yunus Emre Enstitüsü'nde görev yapmaktadır. Söz konusu bu çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Bu yöntemde araştırılması hedeflenen konu, birinci dereceden ilgili bireylerle gerçekleştirilir. Bu sebeple araştırmanın çalışma grubu; yurt içi ve dışında görev yapan, gönüllük esasına göre araştırmaya katılmayı kabul eden YDOT öğretmenleri olarak belirlenmiştir. Çalışma grubundaki öğretmenlere ait bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubundaki YDOT öğretmenlerine ilişkin demografik bilgiler

Demografik Bilgiler		f	%
Cinsiyet	Kadın	86	69.4
	Erkek	38	30.6
Görev Yeri	Yurt içi	63	50.8
	Yurt dışı	61	49.2
Görev Yılı	1-5 yıl	83	66.9
	5 yıl üzeri	41	33.1
Mezun Olunan Fakülte	Edebiyat	75	60.5
	Eğitim	40	32.2
	Dil, Tarih ve Coğrafya	9	7.3
Toplam		124	100

Araştırmaya katılan YDOT öğretmenlerinin 86'sı kadın, 38'i erkektir. Bu öğretmenlerin 63'ü yurt içinde, 61'i yurt dışında görev yapmaktadır. YDOT öğretmenlerinin 83'ü 1-5 yıl arası, 41'i 5 yıl üzeri mesleki kıdeme sahiptir. Araştırma grubundaki öğretmenlerin 75'i Edebiyat Fakültesi, 40'ı Eğitim Fakültesi ve 9'u ise Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi mezunudur.

Veri Toplama Araçları

YDOT öğretmenlerinin özyeterliklerini belirleyebilmek için Mete'nin (2018) geliştirdiği "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretmeni Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. 30 maddeden oluşan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Nicel araştırmaya uygun olan bu ölçek, beşli likert anket tipindedir. Bu araştırmanın katılımcıları, ölçeği çevrim içi olarak doldurmuştur.

Verilerin Analizi

YDOT öğretmenlerinin özyeterliklerini belirlemede kullanılan ölçekten elde edilen veriler, SPSS22 paket programına aktarılmış ve nicel olarak betimlenmiştir.

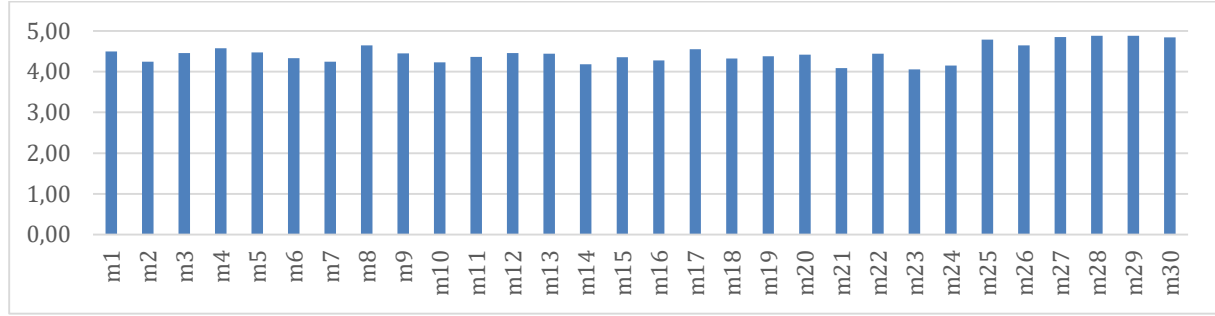
Öncelikle bu verilerin normalliği Kolmogorov-Smirnow ve Shapiro-Wilk testleriyle analiz edilmiştir. Tabachnick ve Fidell (2013), -1.5 ile +1.5 aralığındaki verilerin normal dağılım gösterdiğini ifade etmektedir. Normal dağılmayan veriler için ise basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri yorumlanmıştır (Kalaycı vd., 2008, s. 53).

Araştırmanın alt problemlerine uygun olarak YDOT öğretmenlerinin özyeterliklerinin farklılaşma durumunu belirlemek için normal dağılım gösteren verilerde t-testi, normal dağılım göstermeyen verilerde Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Bununla birlikte farklılaşmanın bulunmadığı veriler, bulguların dışında tutulmuştur.

Bulgular

Araştırmanın ana problemine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın ana probleminde YDOT öğretmenlerinin özyeterliklerine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu problemin çözümünde YDOT öğretmenlerinin doldurdıkları öğretici değerlendirme ölçeğinden elde edilen verilerden yararlanılmıştır.

Şekil 1. YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ortalama puanları

YDOT öğretmenlerinin ölçekteki her bir maddeye ilişkin özyeterlik ortalama puanları 4'ün üzerindedir ve bu puan ölçekte verilen “yeterliyim” düzeyine denk gelmektedir. Bu sonuçlar, YDOT öğretmenlerinin bu alanda genel olarak kendilerini yeterli gördükleri şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan YDOT öğretmenlerinin kendilerini en çok yeterli gördükleri iki alan “Türkçenin kültür taşıyıcılığı görevini önemseme” ve “farklı kültürlerle hoşgörülle yaklaşma”dır. Bununla ilgili 28 ve 29. ölçek maddelerinin özyeterlik puan ortalaması 4.88’dir. Bu ortalama “çok yeterliyim” düzeyine yaklaşmıştır. Bu sonuç, YDOT öğretmenlerinin dil-kültür ilişkisinin kendilerine yükledikleri sorumluluğun farkında oldukları ayrıca duyuşsal olarak öğretim yaptıkları hedef kitlenin kültürlerine de saygılı oldukları şeklinde yorumlanabilir.

YDOT öğretmenlerinin kendilerini en çok yeterli gördükleri bir başka alan ise “dil-kültür ilişkisinin ve dil öğretiminin kültür öğretimini de kapsamı farkındalığı”dır. Bununla ilgili 27. ölçek maddesine ilişkin özyeterlik puan ortalaması 4.85’tir. Buna göre YDOT öğretmenlerinin dil-kültür ilişkisinin farkında oldukları, dil öğretiminin aynı zamanda kültür aktarımı olduğunun bilincinde oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan YDOT öğretmenlerinin kendilerini en az yeterli gördükleri alan “ölçme ve değerlendirme”dir. Bununla ilgili 23. ölçek maddesine ilişkin özyeterlik puan ortalaması 4.06’dır. Bu ortalama “yeterliyim” düzeyinin başlangıcıdır. Buna göre YDOT öğretmenlerinin temel dil becerilerini ölçme ve değerlendirmek için ölçme aracı geliştirmede, diğer maddelerdeki yeterlik alanlarına göre, kendilerini daha az yeterli gördükleri söylenebilir.

YDOT öğretmenlerinin kendilerini en az yeterli gördükleri ikinci alan “YDOT öğretiminde örnek edebî metin kullanımı”dır. Bununla ilgili 21. ölçek maddesine ilişkin özyeterlik puan ortalaması 4.09’dur. Yine bu ortalama “yeterliyim” düzeyinin başlangıcıdır. Bu sonuç, YDOT öğretmenlerinin “söz sanatları ve eylem yapılarını öğretebilmek için örnek edebî metin kullanımı”nda, diğer maddelerdeki yeterlik alanlarına göre, kendilerini daha az yeterli gördükleri ifade edilebilir.

YDOT öğretmenlerinin kendilerini en az yeterli gördükleri üçüncü alan “ölçme değerlendirme sonuçlarına göre eğitim-öğretim ortamlarını tekrar düzenleme”dir. Bununla ilgili 24. ölçek maddesine ilişkin özyeterlik puan ortalaması 4.15’tir. Bu ortalama “yeterliyim” düzeyinin başlangıcı sayılabilir. Buna göre YDOT öğretmenlerinin yaptıkları ölçme faaliyetlerinden sonra öğretim ortam ve planlamalarını yeniden düzenleme konusunda diğer maddelerdeki yeterlik alanlarına göre, kendilerini daha az yeterli gördükleri söylenebilir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın birinci alt probleminde YDOT öğretmenlerinin görev yerine göre özyeterlik puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Öncelikle yurt içi ve dışında görev yapan YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ölçeği ortalama puanları incelenmiştir. Bununla ilgili veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. YDOT öğretmenlerinin görev yerine göre özyeterlik ortalama puanları t-testi sonuçları

Görev Yeri	Madde Sayısı	$\bar{X}$	Ss	t	p
Yurt içi	30	4.47	.21188	-.866	.390
Yurt dışı		4.42	.28368		

Tablo 2’de yurt içi ve dışında görev yapan YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ölçeği ortalama puanları verilmiştir. Yurt içinde görev yapan YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ortalama puanı 4.47, yurt dışında görev yapan YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ortalama puanı ise 4.42’dir. Buna göre YDOT öğretmenlerinin görev yerine göre özyeterlik ortalama puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p>.390$) belirlenmiştir.

İncelemenin ikinci adımında ise yurt içi ve dışında görev yapan YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Normal dağılım gösteren özyeterlik ölçeği maddeleri için t-testi yapılmıştır. Bununla ilgili veriler, Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. YDOT öğretmenlerinin görev yerine göre özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları t-testi sonuçları

Madde Nu.		N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Madde 3	Yurt içi	63	4.65	.544	-3.292	.001
	Yurt dışı	61	4.26	.751		
Madde 4	Yurt içi	63	4.73	.482	-3.218	.002
	Yurt dışı	61	4.41	.616		
Madde 23	Yurt içi	63	4.30	.963	-2.992	.003
	Yurt dışı	61	3.80	.891		
Madde 24	Yurt içi	63	4.37	.725	-2.850	.005
	Yurt dışı	61	3.93	.946		

Tablo 3’te yurt içinde ve dışında görev yapan YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunan ölçek maddelerine ilişkin t-testi sonuçları verilmiştir. Anlamlı fark bulunmayan özyeterlik ölçek maddeleriyle ilgili verilere ilişkin sonuçlara yer verilmemiştir. Buna göre YDOT öğretmenlerinin görev yerine göre özyeterlik ölçeği 3, 4, 23 ve 24. maddesinde yurt içinde

çalışan YDOT öğreticileri lehine anlamlı fark olduğu (madde 3, $p<.001$; madde 4, $p<.002$, madde 23, $p<.003$; madde 24, $p<.005$) ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle yurt içinde çalışan YDOT öğreticilerinin, “Türkçe dil bilgisinin sesbirimine, biçimbirimine ve söz dizimine ilişkin kurallarına örnekler verme”, “öğretim sürecinde öğrenmeyi olumlu etkileyen motivasyon, bireysel faktörler, grup dinamiği gibi faktörleri, dil öğretimi ilkelerini kullanma”, “ölçme değerlendirmede bütün becerileri içeren ölçme araçları hazırlama” ve “öğretimi değerlendirme sonuçlarına göre tekrar düzenleme”de yurt dışında görev yapan YDOT öğreticilerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Yurt içi ve dışında görev yapan YDOT öğreticilerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelemede normal dağılım göstermeyen özyeterlik ölçeği maddeleri için t-testinin parametrik olmayan karşılığı Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Bununla ilgili veriler, Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. YDOT öğreticilerinin görev yerine göre özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları Mann-Whitney U testi sonuçları

Madde Nu.		n	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann W. U	p
Madde 27	Yurt dışı	61	67.93	4144	1590	.008
	Yurt içi	63	57.24	3606		
Madde 29	Yurt dışı	61	68.49	4178	1556	.001
	Yurt içi	63	56.70	3572		

Tablo 4’te yurt içi ve dışında görev yapan YDOT öğreticilerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunan ölçek maddelerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir. Buna göre YDOT öğreticilerinin görev yerine göre özyeterlik ölçeği 27 ve 29. maddesinde yurt dışında çalışan YDOT öğreticileri lehine anlamlı fark olduğu (madde 27, $p<.008$, madde 29, $p<.001$) belirlenmiştir. Başka bir deyişle yurt dışında çalışan YDOT öğreticilerinin, “dil-kültür ilişkisi, dil öğretiminin kültür öğretimini de kapsadığının farkındalığı”, “farklı kültürlerle hoşgörüsüyle yaklaşma”da yurt içinde görev yapan YDOT öğreticilerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminde YDOT öğreticilerinin cinsiyete göre özyeterlik ortalama puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Cinsiyete göre YDOT öğreticilerinin özyeterlik ölçeği ortalama puanları incelenmiştir. Bununla ilgili veriler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. YDOT öğreticilerinin cinsiyete göre özyeterlik ölçeği ortalama puanları t-testi sonuçları

Grup	n	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Kadın	86	4.44	.235	-.428	.670
Erkek	38	4.47	.248		

Tablo 5’te cinsiyete göre YDOT öğreticilerinin özyeterlik ölçeği ortalama puanları verilmiştir. Kadın YDOT öğreticilerinin özyeterlik ortalama puanı 4.44, erkek YDOT öğreticilerinin özyeterlik ortalama puanı ise 4.47’dir. Buna göre YDOT öğreticilerinin cinsiyete göre özyeterlik ortalama puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p>.670$) belirlenmiştir. Ayrıca YDOT öğreticilerinin cinsiyete göre özyeterlik ölçeği madde puanları arasında da anlamlı farklılığın olmadığı da belirlenmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın üçüncü alt probleminde YDOT öğretmenlerinin mesleki kıdeme göre özyeterlik ortalama puanları arasında anlamlı fark olup olmadığı incelenmiştir. Mesleki kıdeme göre özyeterlik ölçeği ortalama puanları incelenmiştir. Bununla ilgili veriler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. YDOT öğretmenlerinin görev süresine göre özyeterlik ölçeği ortalama puanları t-testi sonuçları

Grup	n	$\bar{X}$	Ss.	t	p
1-5 yıl	83	4.40	.424	-1.734	.091
5 yıl ve üzeri	41	4.54	.444		

Tablo 6’da mesleki kıdeme göre YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ölçeği ortalama puanları verilmiştir. 1-5 yıl görev süresine sahip YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ortalama puanı 4.40, 5 yıl ve üzeri görev süresine sahip YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ortalama puanı ise 4.54’tür. Buna göre YDOT öğretmenlerinin mesleki kıdeme göre özyeterlik ortalama puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p>.091$) belirlenmiştir.

Mesleki kıdeme göre YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Normal dağılım gösteren özyeterlik ölçeği maddeleri için t-testi yapılmıştır. Bununla ilgili veriler, Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. YDOT öğretmenlerinin mesleki kıdeme göre özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları t-testi sonuçları

Madde Nu.	Grup	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Madde 3	1-5 yıl	83	4.37	.728	-2.252	.026
	5 yıl üzeri	41	4.63	.536		
Madde 4	1-5 yıl	83	4.47	.612	-3.313	.001
	5 yıl üzeri	41	4.78	.419		
Madde 9	1-5 yıl	83	4.36	.820	-2.058	.042
	5 yıl üzeri	41	4.68	.627		
Madde 13	1-5 yıl	83	4.36	.691	-2.184	.031
	5 yıl üzeri	41	4.61	.542		
Madde 18	1-5 yıl	83	4.19	.772	-2.912	.004
	5 yıl üzeri	41	4.59	.547		

Tablo 7’de mesleki kıdeme göre YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunan ölçek maddelerine ilişkin t-testi sonuçları verilmiştir. Anlamlı fark bulunmayan özyeterlik ölçek maddeleriyle ilgili verilere ilişkin sonuçlara yer verilmemiştir. Buna göre YDOT öğretmenlerinin mesleki kıdeme göre özyeterlik ölçeği 3, 4, 9, 13 ve 18. maddesinde 5 yıl üzeri mesleki kıdeme sahip YDOT öğretmenleri lehine anlamlı fark olduğu (madde 3, $p<.026$; madde 4, $p<.001$, madde 9, $p<.042$; madde 13, $p<.031$, madde 18, $p<.004$) belirlenmiştir. Başka bir deyişle 5 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip YDOT öğretmenlerinin, “Türkçe dil bilgisinin sesbirimine, biçimbirimine ve söz dizimine ilişkin kurallarına örnekler verme”, “öğretim sürecinde öğrenmeyi olumlu etkileyen motivasyon, bireysel faktörler, grup dinamiği gibi faktörleri, dil öğretimi ilkelerini kullanma”, “öğrencilerin birbirleriyle etkileşim içinde işbirlikli öğrenme stratejileri geliştirebilecekleri öğrenme ortamları hazırlama”, “öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine fırsat sağlayacak etkinlikler düzenleme”

ve “etkili iletişimde beden dili kullanımının yerini vurgulayan etkinlikler oluşturma”da daha az mesleki kıdeme sahip YDOT öğreticilerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Mesleki kıdeme göre YDOT öğreticilerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek için normal dağılım göstermeyen özyeterlik ölçeği maddeleri için t-testinin parametrik olmayan karşılığı Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Bununla ilgili veriler, Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. YDOT öğreticilerinin mesleki kıdeme göre özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları Mann-Whitney U testi sonuçları

Madde Nu.	Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann W. U	p
Madde 17	1-5 yıl	83	56.33	4675.5	1189.5	.001
	5 yıl üzeri	41	74.99	3074.5		

Tablo 8’de mesleki kıdeme göre YDOT öğreticilerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunan ölçek maddelerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir. Buna göre YDOT öğreticilerinin görev yerine göre özyeterlik ölçeği 17. maddesinde 5 yıl üzeri mesleki kıdeme sahip YDOT öğreticileri lehine anlamlı fark olduğu (madde 17, $p < .001$) belirlenmiştir. Başka bir deyişle 5 yıl üzeri mesleki kıdeme sahip YDOT öğreticilerinin, “anlamlı iletişim için ortam yaratma”da daha az mesleki kıdeme sahip YDOT öğreticilerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın dördüncü alt probleminde YDOT öğreticilerinin mezun oldukları fakülteye göre özyeterlik ortalama puanları arasında anlamlı fark olup olmadığı incelenmiştir. Mezun olunan fakülteye göre özyeterlik ölçeği ortalama puanları incelenmiştir. Bununla ilgili veriler Tablo 9’da verilmiştir. Çalışma grubundaki Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi mezunlarının sayısı yeterli olmadığından ($n=9$) değerlendirme dışında bırakılmıştır.

Tablo 9. YDOT öğreticilerinin mezun oldukları fakülteye göre özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları Mann-Whitney U testi sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann W. U	p
Eğitim	40	59.58	2383.0	1437,0	.711
Edebiyat	75	57.16	4287.0		

Tablo 9’da mezun oldukları fakülteye göre YDOT öğreticilerinin özyeterlik ölçeği ortalama puanları verilmiştir. Buna göre YDOT öğreticilerinin mezun oldukları fakülteye göre özyeterlik ortalama puanları arasında anlamlı farkın olmadığı ($p > .711$) belirlenmiştir.

Mezun oldukları fakülteye göre YDOT öğreticilerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Normal dağılım gösteren özyeterlik ölçeği maddeleri için t-testi yapılmıştır. Bununla ilgili veriler, Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. YDOT öğretmenlerinin mezun oldukları fakülteye göre özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları t-testi sonuçları

Madde Nu.	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Madde 4	Eğitim	40	4.73	.452	2.682	.009
	Edebiyat	75	4.45	.622		
Madde 7	Eğitim	40	4.43	.636	2.145	.034
	Edebiyat	75	4.11	.815		

Tablo 10’da mezun oldukları fakülteye göre YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunan ölçek maddelerine ilişkin t-testi sonuçları verilmiştir. Buna karşın anlamlı fark bulunmayan özyeterlik ölçek maddeleriyle ilgili verilere ilişkin sonuçlara yer verilmemiştir. Buna göre YDOT öğretmenlerinin mezun oldukları fakülteye göre özyeterlik ölçeği 4 ve 7. maddesinde eğitim fakültesi mezunu YDOT öğretmenleri lehine anlamlı fark olduğu (madde 4, $p < .009$; madde 7, $p < .034$) belirlenmiştir. Başka bir deyişle Eğitim Fakültesi mezunu YDOT öğretmenlerinin, “öğretim sürecinde öğrenmeyi olumlu etkileyen motivasyon, bireysel faktörler, grup dinamiği gibi faktörleri, dil öğretimi ilkelerini kullanma” ve “dil becerilerinin birlikte geliştirilmesine fırsat verecek çeşitlendirilmiş öğrenme ortamlar tasarlama”da Edebiyat Fakültesi mezunu YDOT öğretmenlerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Mezun oldukları fakülteye göre YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek için normal dağılım göstermeyen özyeterlik ölçeği maddeleri için t-testinin parametrik olmayan karşılığı Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Bununla ilgili veriler, Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. YDOT Öğretmenlerinin mezun oldukları fakülteye göre özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları Mann-Whitney U testi sonuçları

Madde Nu.	Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann W. U	p
Madde 5	Eğitim	40	67.88	2715	1105	.09
	Edebiyat	75	52.73	3955		
Madde 20	Eğitim	40	49.38	1975	1155	.024
	Edebiyat	75	62.60	4695		
Madde 27	Eğitim	40	50.25	2010	1190	.005
	Edebiyat	75	62.13	4660		
Madde 28	Eğitim	40	53.00	2120	1300	.032
	Edebiyat	75	60.67	4550		

Tablo 11’de mezun oldukları fakülteye göre YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ölçeği maddeleri ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunan ölçek maddelerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir. Buna göre YDOT öğretmenlerinin mezun oldukları fakülteye göre özyeterlik ölçeği 5. maddesinde Eğitim Fakültesi mezunu YDOT öğretmenleri lehine anlamlı fark olduğu (madde 5, $p < .09$) belirlenmiştir. Başka bir deyişle Eğitim Fakültesi mezunu YDOT öğretmenlerinin, “öğrencilerin bütün dil becerilerini dikkate alan planlar hazırlama”da Edebiyat Fakültesi mezunu YDOT öğretmenlerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Buna karşılık YDOT öğreticilerinin mezun olunan fakülteye göre özyeterlik ölçeği 20, 27 ve 28. maddesinde Edebiyat Fakültesi mezunu YDOT öğreticileri lehine anlamlı fark olduğu (madde 20, $p<.024$, madde 27, $p<.024$, madde 27, $p<.005$, madde 28, $p<.032$) belirlenmiştir. Başka bir deyişle Edebiyat Fakültesi mezunu YDOT öğreticilerinin, “Türkçenin resmi ve resmi olmayan yazılı ve sözlü kullanım durumlarını uygun örneklerle açıklama”, “dil kültür ilişkisinin ve dil öğretiminin kültür öğretimini de kapsadığının farkında olma” ve “Türkçenin kültür taşıyıcılığı görevini önemseme”de Eğitim Fakültesi mezunu YDOT öğreticilerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Tartışma ve sonuç

Farklı öğretim seviyelerinde görev yapan öğretmen özyeterliklerine ilişkin daha önce yapılan araştırmalarda öğretmenlerin kendilerini yeterli buldukları ortaya çıkmıştır (Aslan ve Kalkan, 2018; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Gökçe, 1999; Karacaoğlu, 2008; Mete, 2012; Şeker vd., 2005; Özlük, 2010). Gökçe (1999) ilköğretim öğretmenlerinin özellikle kendilerini çocuk gelişimi ve öğretim sürecinde bireysel farklılıkları ele almada yüksek düzeyde yeterli gördüklerini belirlemiştir. Karacaoğlu (2008) ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenleri üzerine yaptığı özyeterlik araştırmasında; öğretmenlerin kendilerini meslek bilgisi ve kendini geliştirmede yeterli; alan bilgisi ve değerler konusunda oldukça yeterli düzeyde gördüklerini belirlemiştir. Ayrıca Türkçe öğretmenleri ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin meslekleriyle ilgili özel alan yeterliklerine sahip olma durumlarına katılım düzeyleri genel olarak yüksek çıkmıştır (Özlük, 2010). Benzer şekilde bu araştırmada ise YDOT öğreticilerinin; otuz maddeden oluşan özyeterlik ölçeğinin her bir maddesiyle ilgili özyeterliklerinin yeterli seviyede olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre YDOT öğreticilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında genel olarak kendilerini yeterli gördükleri söylenebilir.

Bu araştırmada YDOT öğreticilerinin kendileri en çok yeterli gördükleri alan “dil ve kültür ilişkisi”dir. Buna göre YDOT öğreticileri; “Türkçenin kültür taşıyıcılığı görevini önemseme”, “farklı kültürlerle hoşgörüyü yaklaşma” ve son olarak “dil-kültür ilişkisinin ve dil öğretiminin kültür öğretimini de kapsama farkındalığı” konusundaki duyuşsal özyeterliklerde kendilerini çok yeterli görmektedir. Bu yüzden YDOT öğreticilerinin kendi alanlarına özgü olan bu durumun kendilerine yükledikleri sorumluluğun farkında oldukları, dil öğretiminin aynı zamanda kültür aktarımı olduğunun bilincinde oldukları söylenebilir. Çünkü YDOT öğreticileri, kendi kültürleri ve başka kültürleri de yakından tanıyan bir kültür elçisi gibi yetiştirilmektedir (Avcı, 2002). Ayrıca YDOT öğreticilerinin, öğretim yaptıkları hedef kitlenin kültürlerine de saygılı oldukları ifade edilebilir.

Buna karşılık araştırmada YDOT öğreticilerinin, kendilerini “ölçme ve değerlendirme”de daha az yeterli gördükleri belirlenmiştir. Bu nedenle YDOT öğreticilerinin dört temel dil becerisini de ölçebilecek ölçme araçlarını geliştirmede sorun yaşadıkları söylenebilir. Bu sonuçla örtüşen şekilde Karatay ve Dilekçi de (2019) Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yeterliklerini inceledikleri araştırmada; öğretmenlerin okuma becerisini ölçmeye yoğunlaştıklarını; dinleme, konuşma ve yazma becerilerini ihmal ettiklerini belirlemiştir. Bu sonuçlardan hareketle farklı öğretim seviyelerinde çalışan öğretmenlerin dört temel dil becerisini ölçme ve değerlendirmede eşit oranda bütüncül bir bakış açısı ve becerisine sahip olamadıkları söylenebilir. Dilekçi ve Çiçek (2021) ortaokul Türkçe dersi ölçme araçlarını PISA okuma ölçütlerine göre incelemiş ve ortaokul Türkçe dersi ölçme araçlarında kullanılan soruların PISA okuma ölçütlerine uygun bir görünümde olmadığını belirlemiştir. Ayrıca araştırmada ölçme araçlarında kullanılan soruların “bilgiye ulaşma ve anlama” bilişsel süreçlerinde ve en alt yeterlik düzeyinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu araştırmada YDOT öğreticilerinin, kendilerini “öğretimi değerlendirme sonuçlarına göre tekrar düzenleme”de daha az yeterli gördükleri belirlenmiştir.

Bu sonuçlara göre, YDOT öğretmenlerinin ölçme faaliyetlerinden elde edilen sonuçlara göre farklı öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanarak öğrenme ortamını düzenlemede zorlandıkları söylenebilir.

Yine araştırmada YDOT öğretmenlerinin, kendilerini “edebi metin kullanımı”nda daha az yeterli gördükleri de belirlenmiştir. Bu durum YDOT öğretmenlerinin öğretme sürecinde kullandıkları materyallerle ilgili olabilir. Bu süreçte kullanılan ders kitapları ve bunların işlevselliği ve güncelliğinin sağlanması gereklidir. Mete’nin (2012) YDOT öğretmenleriyle yaptığı görüşme sonuçlarına göre; YDOT öğretmenleri en sık bu alanda materyal eksikliği, ders kitaplarının uygun olmaması, yardımcı materyal ihtiyacı olduğu yönünde görüş belirtmiştir.

Bu araştırmada yurt içi ve dışında görev yapan şeklinde iki ana grubu ayrılan YDOT öğretmenlerinin özyeterlikleri ortalama puanlarının görev yerine göre farklılaşmadığı görülmüştür. Ancak özyeterlik ölçüğü maddeleri ortalama puanlarında farklılaşmanın olduğu belirlenmiştir. Buna göre yurt dışında çalışan YDOT öğretmenlerinin, “dil-kültür ilişkisi, dil öğretiminin kültür öğretimini de kapsadığının farkındalığı”, “farklı kültürlerle hoşgörüyle yaklaşma”da yurt içinde görev yapan YDOT öğretmenlerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlarla örtüşen şekilde Mete’ye göre (2012) YDOT öğretiminde yurt içi ve dışı olarak farklılaşan eğitim ortamı, yurt dışında çalışan YDOT öğretmenlerine öğrencilerin tek ve temel öğrenme kaynağı kendileri olduğu için daha büyük sorumluluk yüklemektedir. Dil-kültür ilişkisi alanında yurt dışında çalışan YDOT öğretmenleri lehine ortaya çıkan bu anlamlı farklılık da bunu göstermektedir.

Buna rağmen bu araştırmada yurt içinde çalışan YDOT öğretmenlerinin “Türkçe dil bilgisi”, “dil öğretimi ilkelerini kullanma”, “ölçme değerlendirme bütün becerileri kapsayan ölçme araçları hazırlama” ve “öğretimi değerlendirme sonuçlarına göre tekrar düzenleme”de yurt dışında görev yapan YDOT öğretmenlerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir. Görev yerine göre farklılaşan bu özyeterlik sonuçları göz önüne alındığında; yurt dışında çalışan YDOT öğretmenlerinin öğretme ortamından dolayı dil-kültür ilişkisi alanında daha fazla bilgi, beceri ve deneyim sahip oldukları; yurt içinde çalışan YDOT öğretmenlerinin ise Türkçe dilbilgisinde, dil öğretim ilkelerini kullanma, ölçme-değerlendirmede daha yeterli duruma geldikleri söylenebilir. Kuşkusuz bunda dilin hızlı ve kolay bir şekilde içinde bulunulan ortamda yaşayarak öğrenilmesinin etkisi bulunmaktadır.

Öğretmen özyeterliklerinin cinsiyete göre farklılaşma durumunu inceleyen alanyazın araştırmaları mevcuttur (Aslan ve Kalkan, 2018; Gökçe, 1999; Özlük, 2010). Bu araştırma sonuçlarına göre; ilköğretim, Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin özyeterliklerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Benzer şekilde bu araştırmada da YDOT öğretmenlerinin özyeterliklerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle kadın ve erkek YDOT öğretmenlerinin kendilerini mesleklerinde benzer özyeterlikte görmeleri beklenen olumlu bir durumdur.

Öğretmen özyeterliklerinin mesleki kıdeme göre farklılaşma durumunu inceleyen alanyazın araştırmaları vardır (Aslan ve Kalkan, 2018; Karabacak, 2014; Özlük, 2010; Üstüner vd., 2009). Aslan ve Kalkan (2018) ortaokul ve lise öğretmenlerinin, Karabacak (2014) ortaöğretim öğretmenlerinin, Özlük (2010) ise Türkçe öğretmenleri ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin özyeterliklerinde mesleki kıdeme göre farklılık olmadığını tespit etmiştir. Benzer şekilde bu araştırmada da YDOT öğretmenlerinin özyeterlik ortalama puanlarında mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık yoktur. Ancak araştırmada 5 yıl üzeri mesleki kıdeme sahip YDOT öğretmenlerinin; Türkçe dil bilgisi, dil öğretimi ilkelerini kullanma, öğrenme ortamları hazırlama, iletişim ortamı yaratma, etkinlikler düzenlemede daha az mesleki kıdeme sahip YDOT öğretmenlerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri

belirlenmiştir. Buna göre YDOT öğreticilerinin mesleki kıdemiyle alan bilgisi, öğrenme-öğretme süreci düzenleme becerisi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Bu sonuçları destekler şekilde Aslan ve Kalkan da (2018) öğrenci katılımını sağlama ve sınıf yönetiminde mesleki kıdem arttıkça öğretmenlerin özyeterlik algısının anlamlı derecede arttığını belirlemiştir. Çünkü öğretmen yeterlikleri, aday öğretmenlik ve sonrasında yapılan sınıf içi deneyimlerle ilişkilidir (Rimn-Kaufman, Sara ve Sawyer, 2004). Bu öğretim uygulamaları sayesinde öğretmenlerin öğretmenlik becerisi ve özyeterlik inancı artar (Yeung ve Watkins, 2000).

Özlük (2010) Türkçe öğretmenleri ve Türk Dili Edebiyatı öğretmenlerinin özyeterlikleri üzerine yaptığı araştırmada mezun olunan fakülteye anlamlı bir fark olmadığını belirlemiştir. Benzer şekilde bu araştırmada da YDOT öğreticilerinin özyeterliklerinin ortalama puanlarında mezun olunan fakülteye göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ancak araştırmada Eğitim Fakültesi YDOT öğreticilerinin; dil öğretim ilkelerini kullanma, öğrenme ortamı tasarlama, dört temel dil becerisine uygun öğretim planı hazırlamada Edebiyat Fakültesi mezunu YDOT öğreticilerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; yurt içinde öğretmen yetiştiren kurum olan Eğitim Fakültesinden mezun YDOT öğreticilerinin öğretim ilkelerine göre öğrenme-öğretme süreci tasarlama, yürütmede kendilerini daha yeterli görmesi lisans düzeyinde aldıkları eğitimin doğal bir sonucudur. Buna karşılık araştırmada Edebiyat Fakültesi mezunu YDOT öğreticilerinin, Türkçenin yazılı ve sözlü kullanım durumlarını uygun örneklerle açıklama, dil-kültür ilişkisi farkındalığı ve bunu önemsemede Eğitim Fakültesi mezunu YDOT öğreticilerine göre kendilerini daha yeterli gördükleri belirlenmiştir. Benzer şekilde Edebiyat Fakültesi mezunu YDOT öğreticilerinin, lisans düzeyinde aldıkları eğitimin doğal bir sonucu olarak kendilerini Türkçenin yazılı ve sözlü metin örneklerini tanıma, bilme ve açıklamada ve nihayet dil-kültür ilişkisinde daha yeterli görmeleri beklenen normal bir durumdur. Sonuç olarak YDOT öğreticilerinin ana dilleriyle ilgili farklı fakülte ve bölümlerden mezun olmaları, yurt içinde YDOT öğreticisi yetiştiren özel ve bağımsız bir kurumun olmaması; bu öğreticilerin öğretmenlik yeterlik inancı, bilgi ve becerilerinde farklılaşmalara neden olmaktadır.

Öneriler

Eğitim ve öğretimin etkinliklerinin başarılı bir şekilde yürütülmesini sağlayan temel unsurlardan biri öğretmen/öğreticidir (Büyükkaragöz vd., 1998; Leigh and Mead, 2005). Bu nedenle öğretmen yeterliklerini en üst seviyeye çıkarmak bir zorunluluktur. Ancak YDOT öğretimi, Türkçenin ana dili olarak öğretilmesine göre yeni bir alandır ve gelişmeye oldukça açıktır. Bu alan, henüz bağımsız bir lisans programına sahip olmadığından, Türk dili alanıyla birlikte edebiyat, dilbilim ve yabancı dil öğretimi alanlarından da beslenmek durumundadır. Bu yüzden alanın kendine özgü bir program ve yaklaşımlar çerçevesi geliştirilmesi; bu alanda çalışacak olan öğreticilerin yetiştirildiği programlarla ilgili standartların oluşturulması gerekmektedir. Mevcut durumda bu alanda çalışacak öğreticilerin eğitim aldığı sertifika programlarının içeriğinin ve niteliğinin de sürecin her basamağını karşılayacak biçimde düzenlenmesi, yürütülen eğitimin kalitesini artıracaktır.

Kaynakça

- Al-ıssa, A.S.M. (2006). The cultural and economic politics of english language teaching in sultanate of oman, çevrim-içi: www.asian-efl-journal.com/March06_asmia.pdf (17.09.2011).
- Aslan, M. ve Kalkan, H. (2018). Öğretmenlerin özyeterlik algılarının analizi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 477-494. DOI: <https://doi.org/10.29029/busbed.434926>
- Avcı, Y. (2002). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin kültür ve yöntem boyutu. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi I. Uluslararası Truva-Çanakkale Dil Eğitimi ve Okul Gelişimi Sempozyumu*, 22-25 Haziran 2002.
- Büyükkaragöz, S., Mustafa, M.C., Yılmaz, H., Piltin, O. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş (eğitimin temelleri)*, Konya: Mikro.
- Çapri, B., ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Dilekçi, A. & Çiçek, S. (2022). An analysis of secondary school Turkish language course assessment tools in the sense of PISA reading skill criteria. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 9(1), 417-431.
- Games, P.A. (1971). Multiple comparisons of means. *American Educational Research Journal*, 8, 531-564.
- Gökçe, E. (1999). *İlköğretim öğretmenlerinin yeterlikleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karabacak, M. (2014). *Ankara ili genel liselerinde görev yapan öğretmenlerin özerklik algıları ile özyeterlik algıları arasındaki ilişki*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Yüzyüncü yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 70-97.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri, kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel.
- Karatay, H. & Dilekçi, A. (2019). Türkçe öğretmenlerinin dil becerilerini ölçme ve değerlendirme yeterlikleri. *Milli Eğitim Dergisi, Temel Eğitim*, 685-716. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/51765/674598>
- Leigh, A. & Mead, S. (2005). Lifting teacher performans. *Progressive Policy Institute, Policy Report*, 4, pp. 1-18. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED491196.pdf>.
- Mete, F. (2012). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi, *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatları Araştırmaları Dergisi*, 1(1), s. 102-125.
- Mete, F. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ortam farkının yeterliklere verilen önem derecesine etkisi, *Toplum Bilimleri Dergisi*, 7(13), 171-192.
- Mete, F. (2018). Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenleri değerlendirme ölçeği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51(2), 171-186.
- Özlük, Ö.Y. (2010). *Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine ilişkin bir araştırma (Kırıkkale ili örneği)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Rimn-Kaufman, S., Sara, E., & Sawyer, B. (2004). Primary grade teachers selfefficacy belief, attitudes towards teaching, and discipline and teaching practice priorities in relation to the responsive classroom approach. *Elementary School Journal*, 104(4), 321-342.

- Şeker, H., Deniz, S. ve Görge, İ. (2004). Öğretmen yeterlikleri ölçeği. Ankara: *Milli Eğitim*, 32,(164), 105-118.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics (6nd Edition)*. Boston: Pearson.
- Üstüner, M., Demirteş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2009). Ortaöğretim öğretmenlerinin öz-yeterlik algıları, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 1-16.
- Yeung, K., & Watkins, D.(2000). Hong Kong teachers' personal construction of teaching efficacy. *Educational Psychology*, 20(2). p.213-236.
- Yıldız, Ü. ve Tunçel, H. (2012). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve öneriler (6. Bölüm), 173-203. Ankara: Pegem Akademi.